

Handel ludźmi

Brak wyraźnego odniesienia do handlu ludźmi w [Europejskiej] Konwencji [Praw Człowieka] nie jest zaskoczeniem. Konwencja inspirowana była Powszechną Deklaracją Praw Człowieka, proklamowaną przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w 1948 r, która sama w sobie nie wspominała wyraźnie o problemie handlu ludźmi. W artykule 4 Deklaracja zabrania „niewolnictwa oraz handlu niewolnikami we wszystkich swych postaciach”. Jednakże, przy ocenie zakresu art. 4, nie należy tracić z pola widzenia szczególnych cech Deklaracji ani faktu, że jest ona żywym instrumentem, który musi być interpretowany w świetle obecnych warunków. Coraz wyższe standardy wymagane w dziedzinie ochrony praw człowieka i podstawowych wolności odpowiednio i nieuchronnie wymagają większej stanowczości w ocenie naruszeń podstawowych wartości społeczeństw demokratycznych (...). Europejski Trybunał Praw Człowieka zauważa, że znaczenie handlu ludźmi jako zjawiska globalnego wzrosło w ostatnich latach (...). W Europie jego wzrost został częściowo ułatwiony przez upadek byłych bloków komunistycznych. Zawarcie Protokołu z Palermo w 2000 r. i Konwencji przeciwko handlu ludźmi w 2005 r. świadczą o rosnącej powszechności handlu ludźmi na szczeblu międzynarodowym i potrzeby podjęcia środków w celu jego zwalczania”. (Rantsev przeciwko Cyprowi i Rosji, wyrok z 7 stycznia 2010 r., § 277-278).

Obowiązek ochrony ofiar handlu ludźmi przez państwa

Rantsev przeciwko Cyprowi i Rosji

7 stycznia 2010 r.

Skarżącym był ojciec młodej kobiety, gdzie wyjechała do pracy w marcu 2001 roku. Jego zdaniem cypryjska policja nie zrobiła wszystkiego co możliwe, by chronić jego córkę przed handlem ludźmi, kiedy jeszcze żyła oraz by ukarać osoby odpowiedzialne za jej śmierć. Zarzucił również władzom rosyjskim bierność w śledztwie dotyczącym handlu ludźmi i późniejszej śmierci jego córki oraz niepodjęcie kroków, które uchroniłyby ją przed niebezpieczeństwem.

Europejski Trybunał Praw Człowieka zauważył, że podobnie jak niewolnictwo, handel ludźmi, ze względu na swój charakter i cel wyzysku, opierał się na wykonywaniu uprawnień wynikających z prawa własności; ludzi traktowano jako towary które można było kupić, sprzedać i poddać pracy przymusowej; stosowano ścisły nadzór nad działaniami ofiar, ich możliwość poruszania się była często ograniczana; stosowano wobec nich przemoc i groźby. Trybunał podkreślił też, że handel ludźmi sam w sobie jest zabroniony przez art. 4 Konwencji (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej). Ostatecznie stwierdzono, iż Cypr dopuścił się naruszenia pozytywnych obowiązków wynikających z art. 4 Konwencji na dwóch płaszczyznach: po pierwsze, nie wprowadził odpowiednich ram prawnych i

¹ Artykuł 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) [Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności](#) stanowi, że:

„1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.

2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej. (...).”

administracyjnych w celu zwalczania handlu ludźmi będącego rezultatem istniejącego systemu wiz dla artystów, a po drugie, z uwagi na brak podjęcia przez policję działań operacyjnych mających na celu ochronę córki skarżącego przed handlem ludźmi, pomimo okoliczności, które wzbudzały wiarygodne podejrzenie, że mogła ona być jego ofiarą. Zdaniem Trybunału doszło również do naruszenia art. 4 przez Rosję z powodu zaniechania dochodzenia dotyczącego sposobu i miejsca werbunku córki skarżącego, a w szczególności ze względu na niepodjęcie przez państwo kroków w celu identyfikacji osób zaangażowanych w jej rekrutację lub stosowanych metod rekrutacji. Trybunał orzekł również, że doszło do naruszenia przez Cypr art. 2 (prawo do życia) Konwencji, w wyniku niedopełnienia przez władze cypryjskie obowiązku skutecznego przeprowadzenia dochodzenia w sprawie śmierci córki skarżącego.

V.F. przeciwko Francji (skarga nr 7196/10)

29 listopada 2011 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa dotyczyła postępowania w sprawie deportacji skarżącej do Nigerii - jej kraju pochodzenia. Skarżąca twierdziła w szczególności, że w przypadku wydalenia do Nigerii będzie narażona na ryzyko powrotu do kręgu prostytucji, z którego uciekła, oraz że będzie narażona na represje ze strony tych osób zaangażowanych w ten proceder, a władze Nigerii nie będą w stanie jej chronić. Jej zdaniem władze francuskie miały obowiązek powstrzymania się od wydalania potencjalnych ofiar handlu ludźmi.

Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną jako oczywiście bezzasadną. Chociaż doskonale zdawał sobie sprawę ze skali handlu nigeryjskimi kobietami we Francji i trudności na jakie napotykają, zgłaszając się do władz w celu uzyskania ochrony, to mimo wszystko uznał, że informacje dostarczone przez skarżącą w tej sprawie są niewystarczające, aby udowodnić, że policja wiedziała lub powinna była wiedzieć w czasie, kiedy wydała nakaz deportacji, że skarżąca była ofiarą handlarzy ludźmi. Jeśli chodzi o ryzyko, że skarżąca zostanie zmuszona do powrotu do sieci prostytucji w Nigerii, Trybunał zauważył, że chociaż nigeryjskie przepisy dotyczące zapobiegania prostytucji i zwalczania takich sieci nie osiągnęły w pełni swoich celów, dokonano znacznych postępów, a skarżąca prawdopodobnie otrzymałaby pomoc po powrocie.

Zobacz także: **Idemugia przeciwko Francji**, decyzja o dopuszczalności z 27 marca 2012 r.

M. i Inni przeciwko Włochom i Bułgarii (nr 40020/03)

31 lipca 2012 r.

Skarżący, pochodzenia romskiego i narodowości bułgarskiej, złożyli skargę, w której podnieśli, że po przybyciu do Włoch w celu znalezienia pracy, ich córka została zatrzymana przy użyciu broni przez osoby prywatne, została zmuszona do pracy i kradzieży, oraz była wykorzystywana seksualnie przez rodzinę Romów z wioski. Skarżący twierdzili również, że władze włoskie nie przeprowadziły odpowiedniego śledztwa w odniesieniu do tych wydarzeń. Trybunał uznał **skargi na podstawie art. 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) za niedopuszczalne** jako oczywiście bezzasadne. Stwierdzono, że nie było żadnych dowodów na poparcie zarzutu handlu ludźmi. Okazało się jednak, że władze włoskie nie zbadały skutecznie wniesionych zawiadomień jakoby nieletnia wówczas córka skarżących była wielokrotnie gwałcona i bita w posiadłości, w której była przetrzymywana. Mając na uwadze powyższe Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 3** Konwencji (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) w jego proceduralnej części. Ponadto stwierdzono także, że **nie doszło do naruszenia art. 3** Konwencji w odniesieniu do kroków podjętych przez władze włoskie w celu uwolnienia pierwszego skarżącego.

F.A. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 20658/11)

10 września 2013 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżąca, obywatelka Ghany, twierdziła, że padła ofiarą handlu ludźmi zostając przetransportowana do Wielkiej Brytanii i zmuszona do prostytucji. W szczególności skarżyła się na to, że jej wydalenie do Ghany naraziłoby ją na niebezpieczeństwo ponownego wpadnięcia w ręce ludzi, którzy ją sprzedali lub w ręce nowych handlarzy. Ponadto twierdziła, że ponieważ w wyniku handlu ludźmi i wykorzystywania seksualnego na terenie Zjednoczonego Królestwa zaraziła się wirusem HIV, państwo było zobowiązane do umożliwienia jej pozostania w Zjednoczonym Królestwie w celu uzyskania dostępu do

niezbędnego leczenia.

Trybunał uznał skargi wniesione na podstawie artykułów 3 (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) oraz 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) za niedopuszczalne. Zauważył w szczególności, że skarżąca mogła podnieść wszystkie swoje roszczenia na podstawie prawa konwencyjnego w ramach odwołania do wyższego trybunału administracyjnego (Upper Tribunal). Nie występując o zezwolenie na apelację do wyższej instancji skarżąca nie spełniła wymogów w myśl art. 35 ust 1 (kryteria dopuszczalności) Konwencji.

L.E. przeciwko Grecji (nr 71545/12)

21 stycznia 2016 r.

Sprawa dotyczyła skargi obywatelki Nigerii, która została zmuszona do prostytucji w Grecji. Mimo oficjalnego uznania za ofiarę handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego, skarżąca musiała czekać ponad dziewięć miesięcy po poinformowaniu władz o swojej sytuacji, zanim system wymiaru sprawiedliwości przyznał jej taki status. Podkreśliła ona, że zaniechanie przez państwo greckie jego pozytywnych zobowiązań wynikających z art. 4 Konwencji (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) skutkowało w praktyce jego naruszeniem.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 4** (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) **Konwencji**. Uznał w szczególności, że skuteczność wstępnego dochodzenia oraz późniejszego śledztwa w sprawie była dotknięta szeregiem niedociągnięć. W odniesieniu do postępowań administracyjnych i sądowych, Trybunał odnotował także liczne opóźnienia i uchybienia w zakresie obowiązków proceduralnych państwa greckiego. W niniejszej sprawie doszło również zdaniem Trybunału do **naruszenia art. 6 ust. 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie) **Konwencji** z uwagi na nadmierną długość przedmiotowego w stosunku do jednego poziomu jurysdykcji i nie spełniła wymogu "rozsądnego terminu". Wreszcie Trybunał orzekł, że doszło do **naruszenia art. 13 Konwencji** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) z uwagi na brak w prawie krajowym środka, za pomocą którego skarżąca mogłaby wymóc swoje prawo do rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie.

J. i Inni przeciwko Austrii (nr 58216/12)

17 stycznia 2017 r.

Skarga dotyczyła śledztwa władz austriackich w sprawie zarzutu handlu ludźmi. Skarżące, dwie obywatelki Filipin, które udały się do pracy w Zjednoczonych Emiratach Arabskich jako pokojówki lub opiekunki twierdziły, że ich pracodawcy zabrali im paszporty i dopuszczali się wykorzystywania skarżących. Twierdziły także, że takie traktowanie miało też miejsce podczas krótkiego pobytu w Wiedniu, dokąd zabrali je pracodawcy i skąd ostatecznie udało im się uciec. W następstwie zawiadomienia wniesionego przez skarżące przeciwko ich pracodawcom w Austrii, władze stwierdziły, że nie posiadają jurysdykcji do ścigania domniemanych przestępstw popełnionych za granicą i postanowiły przerwać dochodzenie w sprawie skarżących dotyczącej wydarzeń w Austrii. Skarżące podtrzymywały, iż zostały poddane pracy przymusowej i handlowi ludźmi, a władze austriackie nie przeprowadziły w tej sprawie skutecznego i wyczerpującego dochodzenia w sprawie podniesionych zarzutów. Twierdziły w szczególności, że tego, co im się przytrafiło w Austrii nie można rozpatrywać w sposób odosobniony, a władze austriackie mają obowiązek na mocy prawa międzynarodowego zbadać również te wydarzenia, które miały miejsce za granicą. Twierdziły w szczególności, że to, co przytrafiło im się w Austrii nie można rozpatrywać w sposób odosobniony od innych spraw, a władze austriackie na mocy prawa międzynarodowego mają obowiązek zbadać również tych zdarzeń, które miały miejsce za granicą.

Trybunał, uznając, że władze austriackie wywiązały się z obowiązku ochrony skarżących jako (potencjalnych) ofiar handlu ludźmi, uznał, że **nie doszło do naruszenia art. 4** (zakaz pracy przymusowej) **ani do naruszenia art. 3** (zakaz niehumanitarnego lub poniżającego traktowania) **Konwencji**. Przede wszystkim zauważono, iż zgodnie z Konwencją nie było obowiązku prowadzenia dochodzenia w sprawie rekrutacji skarżących na Filipinach lub ich rzekomego wykorzystywania w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, ponieważ na mocy art. 4 Konwencji państwa nie są zobowiązane do zapewnienia powszechnej jurysdykcji nad

przestępstwami związanymi z handlem ludźmi popełnionymi za granicą. Wracając do wydarzeń w Austrii, Trybunał stwierdził, że władze podjęły wszystkie kroki, których można było oczekiwać w tej sytuacji. Skarżące, wspierane przez organizację pozarządową finansowaną przez rząd, były przesłuchiwane przez specjalnie wyszkolonych funkcjonariuszy policji, uzyskały zezwolenie na pobyt i pracę w celu uregulowania ich pobytu w Austrii, a dla szczególnej ochrony nałożono dodatkowo zakaz ujawniania ich danych osobowych. Ponadto dochodzenie w sprawie zarzutów dotyczących pobytu skarżących w Wiedniu było wystarczające, a końcowa ocena władz, zważywszy na stan faktyczny sprawy oraz dostępne dowody, była uzasadniona. Wszelkie dalsze kroki w tej sprawie - takie jak konfrontacja z pracodawcami skarżących - nie miałyby obiektywnej szansy powodzenia, ponieważ nie istniała umowa o wzajemnej pomocy prawnej między Austrią a Zjednoczonymi Emirataми Arabskimi, a same skarżące zwróciły się do policji około rok po wydarzeniach, o których mowa, kiedy to ich pracodawcy już dawno opuścili kraj.

Chowdury i Inni przeciwko Grecji

30 marca 2017 r.

Skarżący - 42 obywatele Bangladeszu - zostali zwerbowani w Atenach i innych częściach Grecji w okresie pomiędzy końcem 2012 a początkiem 2013 roku, bez greckiego zezwolenia na pracę, do pracy na głównej plantacji truskawek w miejscowości Manolada. Ich pracodawcy nie wypłacali im wynagrodzeń i zmuszali ich do pracy w trudnych warunkach fizycznych pod nadzorem uzbrojonych strażników. Skarżący twierdzili, że byli poddani pracy przymusowej lub obowiązkowej. Ponadto ich zdaniem państwo było zobowiązane do zapobieżenia poddaniu ich handlowi ludźmi oraz do przyjęcia w tym celu środków zapobiegawczych i ukarania pracodawców.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 4 § 2 (zakaz pracy przymusowej) Konwencji**, stwierdzając, że skarżący nie otrzymali skutecznej ochrony ze strony państwa greckiego. Trybunał zaznaczył, iż sytuacja skarżących dotyczyła handlu ludźmi i pracy przymusowej i wyszczególnił, że wykorzystywanie osób poprzez pracę jest jednym z aspektów handlu ludźmi. Stwierdził również, że państwo nie wywiązało się ze swoich zobowiązań w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi, ochrony ofiar, przeprowadzenia skutecznego śledztwa w sprawie popełnionych przestępstw oraz ukarania winnych.

T.I. i Inni przeciwko Grecji (nr 40311/10)

18 lipca 2019 r.

W tej sprawie, trzy obywatelki Rosji twierdziły, że padły ofiarą handlu ludźmi. Twierdziły, w szczególności, że zostały zmuszone do prostytucji w Grecji oraz że władze greckie wywiązały się z obowiązku kryminalizacji i ścigania czynów związanych z handlem ludźmi. Skarżyły się także na niedociągnięcia i uchybienia w przeprowadzonym dochodzeniu i postępowaniu sądowym.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia art. 4 (zakaz pracy przymusowej) Konwencji**, uznając, że ramy prawne regulujące postępowanie nie były skuteczne i wystarczające ani do ukarania handlarzy, ani do zapewnienia skutecznego zapobiegania handlowi ludźmi. Trybunał zauważył w szczególności, że właściwe organy nie zajęły się sprawą z wymaganym poziomem staranności, oraz że skarżące nie były zaangażowane w dochodzenie w stopniu wymaganym w ramach proceduralnego aspektu art. 4.

S.M. przeciwko Chorwacji (nr 60561/14)

25 czerwca 2020 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła skargi chorwackiej kobiety, która podniosła, że padła ofiarą handlu ludźmi oraz została zmuszona do prostytucji. Skarżąca twierdziła w szczególności, że władze nie zareagowały odpowiednio na jej skargę i że Chorwacja nie posiada adekwatnych ram prawnych, aby poradzić sobie z takimi problemami.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 4 (zakaz pracy przymusowej) Konwencji, ze względu na niedociągnięcia w prowadzonym przez władze chorwackie dochodzeniu w sprawie zarzutów skarżącej. Korzystając z okazji za pośrednictwem sprawy skarżącej, aby wyjaśnić swoje orzecznictwo dotyczące handlu ludźmi w celu prostytucji, Trybunał wskazał w szczególności, że oparł się na definicji w prawie międzynarodowym, aby zdecydować, czy

może scharakteryzować zachowanie lub czyn jako handel ludźmi w rozumieniu art. 4 Konwencji, a tym samym, czy przepis ten może być zastosowany w szczególnych okolicznościach sprawy. Trybunał wyjaśnił również, że pojęcie „pracy przymusowej lub obowiązkowej” na mocy art. 4 Konwencji miało na celu ochronę przed przypadkami poważnego wyzysku, takimi jak przymusowa prostytutka niezależnie od tego, czy w szczególnych okolicznościach danej sprawy były one związane z handlem ludźmi. Trybunał uznał, że art. 4 może być zastosowany w sprawie skarżącej, ponieważ niektóre cechy handlu ludźmi i przymusowej prostytutki są wspólne, takie jak nadużycie władzy nad bezbronną osobą, przymus, oszustwo i ukrywanie. Ponadto, domniemanym sprawcą był policjant, podczas gdy ona była pod opieką publiczną od 10 roku życia, a on po raz pierwszy skontaktował się z nią przez Facebooka, dając jej do zrozumienia, że pomoże jej znaleźć pracę. Zamiast tego zaaranżował dla niej świadczenie usług seksualnych w wynajmowanym przez niego mieszkaniu albo wożąc ją na spotkania z klientami. Sytuacja ta oznaczała, że organy ścigania miały obowiązek zbadania zarzutów skarżącej. Jednakże, organy nie zastosowały się do wszystkich oczywistych kierunków śledztwa, w szczególności nie przesłuchały wszystkich możliwych świadków, w związku z czym proces był kwestią słowa skarżącej przeciwko słowu domniemanego sprawcy. Takie niedociągnięcia zasadniczo podważyły zdolność władz krajowych do ustalenia prawdziwej natury relacji między skarżącą a jej domniemanym oprawcą i czy faktycznie była przez niego wykorzystywana.

V.C.L. i A.N. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 77587/12 i nr 74603/12)

16 lutego 2021 r.

Sprawa ta dotyczyła dwóch Wietnamczyków, którzy jako nieletni zostali oskarżeni o przestępstwa narkotykowe, a następnie przyznali się do winy, po tym, jak okazało się, że pracowali jako ogrodnicy w fabrykach konopi w Wielkiej Brytanii. Po ich skazaniu zostali uznani za ofiary handlu ludźmi przez wyznaczony organ odpowiedzialny za podjęcie decyzji, czy dana osoba stała się ofiarą handlu ludźmi w celu wyzysku: Organ ten identyfikuje potencjalne ofiary współczesnego niewolnictwa i zapewnia im odpowiednią pomoc. Skarżący skarżyli się głównie, że władze nie zapewniły im ochrony po tym, jak padli ofiarą handlu ludźmi, nieprzeprowadzenie przez władze odpowiedniego śledztwa i rzetelność ich procesu.

Po raz pierwszy Trybunał musiał rozważyć związek między art. 4 Konwencji a ściganiem ofiar i potencjalnych ofiar handlu ludźmi. Trybunał **stwierdził naruszenie Artykułu 4** (zakaz pracy przymusowej) **Konwencji**, stwierdzając, że władze krajowe nie podjęły odpowiednich środków operacyjnych w celu ochrony skarżących, którzy byli potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi. W szczególności Trybunał stwierdził, że chociaż skarżący zostali znalezieni w okolicznościach wskazujących na to, że byli ofiarami handlu ludźmi, zostali oskarżeni o popełnienie przestępstwa, do którego później przyznali się za radą swoich przedstawicieli prawnych, bez zbadania ich sprawy przez właściwy organ. Mimo, że następnie zostali uznani za ofiary handlu ludźmi przez organ do tego upoważniony, Prokuratura bez podania odpowiedniego uzasadnienia, nie zgodziła się z tą oceną, a Sąd Apelacyjny, opierając się na tych samych niewystarczających podstawach, uznał decyzję o ściganiu za uzasadnioną. Trybunał uznał to za sprzeczne z obowiązkiem państwa wynikającym z art. 4 Konwencji do podjęcia środków operacyjnych w celu ochrony skarżących, zarówno początkowo jako potencjalne ofiary handlu ludźmi lub później jako osoby uznane przez właściwy organ za ofiary handlu ludźmi. W niniejszej sprawie Trybunał uznał również, że postępowanie jako całość nie było rzetelne, co stanowiło naruszenie Artykułu 6 § 1 (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji.

Zobacz także: [G.S. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu \(nr 7604/10\)](#) (decyzja w sprawie dopuszczalności z 23 listopada 2021 r.)

A.I. przeciwko Włochom (nr 70896/17)

1 kwietnia 2021 r.

Sprawa dotyczyła niemożności korzystania przez skarżącą, nigeryjską uchodźczynię, matkę dwojga dzieci, z prawa do kontaktu z nimi, która padła ofiarą handlu ludźmi oraz znajdowała się w trudnej sytuacji, z powodu orzeczonego przez sąd zakazu kontaktów, w sytuacji, w

której postępowanie dotyczące kwalifikacji dzieci do adopcji pozostawało w toku przez ponad trzy lata.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) **Konwencji**, wskazując, na nieprawidłową wagę przypisaną do sytuacji rodzinnej skarżącej, co w rezultacie spowodowało ustanie kontaktu między matką a dziećmi. W związku z tym, procedurze nie towarzyszyły gwarancje, które były proporcjonalne do wagi ingerencji i wchodzących w grę interesów. W szczególności Trybunał stwierdził, że skarżąca była ofiarą handlu ludźmi. Władze zapewniły jej opiekę zdrowotną i pomoc społeczną; jednakże sądy nie wzięły pod uwagę sytuacji przy ocenie jej zdolności rodzicielskiej i jej wniosku o utrzymanie kontaktu z dziećmi. W przypadku osób wymagających szczególnej troski władze powinny być szczególnie czujne i zapewniać większą ochronę.

Zoletić i Inni przeciwko Azerbejdżanowi

7 października 2021 r.

Skarżący – 33 obywatele Bośni i Hercegowiny, zostali zwerbowani z Bośni i Hercegowiny jako tymczasowi pracownicy budowlani w Azerbejdżanie. Skarżyli się w szczególności, że padli ofiarą handlu ludźmi oraz pracy przymusowej lub obowiązkowej w Azerbejdżanie przy projektach budowlanych.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 4 § 2 (zakaz pracy przymusowej) Konwencji w jej części proceduralnej, stwierdzając, że władze Azerbejdżanu nie wywiązały się ze swojego proceduralnego obowiązku wszczęcia i przeprowadzenia skutecznego dochodzenia w sprawie roszczeń skarżących dotyczących domniemanej pracy przymusowej i handlu ludźmi.

T.V. przeciwko Hiszpanii (nr 22512/21)

10 października 2024 r.

Sprawa ta dotyczyła ofiary handlu ludźmi z Nigerii do Hiszpanii. Skarżąca zarzuciła, że władze hiszpańskie nie przeprowadziły dochodzenia, nie oskarżyły i nie ukarały osób odpowiedzialnych za poddanie jej handlowi ludźmi i wykorzystywaniu seksualnemu w latach 2003-2007. Udało jej się uciec domniemanym handlarzom i wniosła skargę w 2011 roku.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia proceduralnego aspektu Artykułu 4 (zakaz pracy przymusowej) Konwencji w niniejszej sprawie, stwierdzając, że dochodzenie władz hiszpańskich było skażone niedociągnięciami i że te niedociągnięcia wykazały rażące lekceważenie obowiązku zbadania poważnych zarzutów, przestępstwa handlu ludźmi, przestępstwa o katastrofalnych konsekwencjach dla jego ofiar. Trybunał zauważył w szczególności, że w ciągu pierwszych dwóch lat dochodzenia nie podjęto żadnych działań w sprawie śledztwa; śledczy nie kontynuowali oczywistych kierunków dochodzenia; oraz że decyzje o tymczasowym umorzeniu sprawy w 2017 r. były powierzchowne i niewystarczająco uzasadnione.

B.B. przeciwko Słowacji (nr 48587/21)

24 października 2024 r.

Sprawa ta dotyczyła postępowania wszczętego na Słowacji w odpowiedzi na zarzut, że skarżąca - obywatelka Słowacji pochodzenia romskiego, była przedmiotem handlu ludźmi w 2010 r. do Wielkiej Brytanii, gdzie pracowała jako prostytutka przez co najmniej rok. W postępowaniu tym, pewna osoba została skazana za sutenerstwo. Skarżący zarzucił w szczególności, że władze słowackie nie potraktowały należycie przestępstwa handlu ludźmi, a jedynie sutenerstwo co było niezgodne z ich obowiązkiem przeprowadzenia skutecznego dochodzenia w sprawie wiarygodnego podejrzenia o bycie ofiarą handlu ludźmi.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia** proceduralnego aspektu **art. 4** (Zakaz pracy przymusowej) **Konwencji** w niniejszej sprawie, stwierdzając, że postępowanie karne na Słowacji było poważnie wadliwe w odniesieniu do rozpatrywania przez władze zarzutów przeciwko domniemanemu handlarzowi B.B. Trybunał zauważył w szczególności, że władze

ograniczyły swoje wysiłki w celu ustalenia faktów do tych, które są istotne dla oceny działań sprawcy jako sutenerstwa. Fakty na pierwszy rzut oka przedstawiały wiarygodne oskarżenie o handel ludźmi, które władze miały obowiązek zbadać, lecz tego nie zrobiły.

Obowiązek umożliwienia ofiarom handlu ludźmi ubiegania się o odszkodowania w odniesieniu do utraconych zarobków

Krachunova przeciwko Bułgarii

28 listopada 2023 r.

Sprawa ta dotyczyła prób uzyskania przez skarżącą odszkodowania za zarobki z pracy seksualnej, które odebrał jej porywacz. Bułgarskie sądy odmówiły przyznania odszkodowania, stwierdzając, że była zaangażowana w prostytucję, a zwrot zarobków z tego tytułu byłby sprzeczny z „dobrymi obyczajami”. Skarżąca zarzuciła, że nie istniała żadna prawna droga do uzyskania przez nią odszkodowania w odniesieniu do pracy seksualnej, które zostały jej odebrane.

Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 4 Konwencji (zakaz pracy przymusowej) Konwencji w odniesieniu do skarżącej, stwierdzając, że bułgarskie sądy nie wyważyły odpowiednio jej praw wynikających z art. 4 z interesami społeczności. W niniejszej sprawie Trybunał zauważył w szczególności, że państwa miały obowiązek umożliwienia ofiarom handlu ludźmi ubiegania się o odszkodowanie za utracone zarobki od handlarzy oraz że władze bułgarskie nie zdołały zrównoważyć prawa skarżącej do wystąpienia z takim roszczeniem na podstawie art. 4, który uznaje, że mało prawdopodobne, aby wypłata odszkodowania w takiej sytuacji była niemoralna. W tym względzie, Trybunał odniósł się do odpowiednich traktatów międzynarodowych, które przewidują obowiązek umożliwienia ofiarom handlu ludźmi ubiegania się o odszkodowanie, w tym Protokół z Palermo (art. 6 § 6) i Konwencję o zwalczaniu handlu ludźmi (art. 15 ust. 3), które obowiązywały we wszystkich państwach stronach. Był to pierwszy raz, kiedy Trybunał uznał, że ofiara handlu ludźmi miała prawo domagać się odszkodowania za szkodę pieniężną od jej handlarza na podstawie art. 4 Konwencji.

Status uchodźcy i zezwolenie na pobyt

L.R. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 49113/09)

14 czerwca 2011 r. (decyzja o skreśleniu z listy spraw)

Skarżąca twierdziła, że została sprzedana do Wielkiej Brytanii z Włoch przez Albańczyka, który zmuszał ją do prostytucji w nocnym klubie, zabierając wszystkie pieniądze z tego procederu. Skarżąca uciekła i zamieszkała w nieujawnionym schronisku. Twierdziła, że wydalenie jej ze Zjednoczonego Królestwa do Albanii naraziłoby ją na ryzyko traktowania jej w sposób naruszający artykuły 2 (prawo do życia), 3 (zakaz nieludzkiego i poniżającego traktowania), 4 (zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej) i 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Trybunał **postanowił skreślić skargę z listy spraw** zgodnie z art. 37 (skreślenie skargi z listy) Konwencji uznając, że w związku z przyznaniem przez Zjednoczone Królestwo statusu uchodźcy skarżącej i jej córce, nie istniało już ryzyko odesłania ich do Albanii. Rząd zobowiązał się również do wypłaty skarżącej rekompensaty z tytułu poniesionych przez nią kosztów prawnych.

D.H. przeciwko Finlandii (nr 30815/09)

28 czerwca 2011 r. (decyzja o skreśleniu z listy spraw)

Skarżący, obywatel Somalii urodzony w 1992 roku, przybył statkiem do Włoch w listopadzie 2007 roku. Uciekał z Mogadyszua, gdzie, jak twierdził, został zmuszony do wstąpienia do armii po upadku struktur administracyjnych kraju i gdzie ryzykował życie z rąk etiopskich żołnierzy, których celem było schwywanie i zabicie młodych somalijskich żołnierzy. Włoskie władze zostawiły go na ulicach Rzymu zimą 2007 roku, bez żadnej pomocy i środków do życia. Był stale głodny i zziębnięty, fizycznie i werbalnie maltretowany na ulicach oraz przez policję w Mediolanie, gdzie szukał pomocy. Ostatecznie został przetransportowany do

Finlandii, gdzie złożył wniosek o azyl w lutym 2010 roku. Skarżący skarżył się, że w przypadku powrotu do Włoch, groziłoby mu nieludzkie lub poniżające traktowanie sprzeczne z Artykułem 3 Konwencji, zwłaszcza, że był nieletnim bez opieki.

Trybunał **skreślił skargę z listy spraw zgodnie z Artykułem 37** (skreślenie skargi) Konwencji, ponieważ zauważył, że skarżącemu przyznano stałe zezwolenie na pobyt w Finlandii i nie podlegał już nakazowi wydalenia. Trybunał uznał zatem, że kwestia, która doprowadziła do skargi w tej sprawie została rozwiązana.

O.G.O. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 13950/12)

18 lutego 2014 r. (decyzja o skreśleniu z listy spraw)

Skarżąca, obywatelka Nigerii, która twierdziła, że padła ofiarą handlu ludźmi, skarżyła się, że jej wydalenie do Nigerii naraziłoby ją na realne ryzyko ponownego handlu ludźmi. Trybunał **postanowił skreślić skargę z listy spraw** na mocy art. 37 (skreślenie skargi z listy) Konwencji stwierdzając, że skarżąca nie była już narażona na wydalenie ze względu na przyznanie jej przez Zjednoczone Królestwo statusu uchodźcy oraz prawa do pobytu na czas nieokreślony. Ponadto władze Zjednoczonego Królestwa uznały, że padła ona ofiarą handlu ludźmi.

Działania podjęte przez Państwa przeciwko handlarzom ludźmi i ich współnikom

Sprawy z Artykułu 6 (Prawo do sprawiedliwego procesu) Konwencji

Al Alo przeciwko Słowacji

10 lutego 2022 r.

Sprawa ta dotyczyła skargi obywatela Syrii, który twierdził, że jego proces i skazanie za przemyt migrantów były niesprawiedliwe. Ważna część dowodów przeciwko niemu pochodziła od migrantów, którym pomagał, a którzy zostali przesłuchani dopiero na etapie postępowania przygotowawczego. Świadców ci zostali później wydaleny ze Słowacji i w związku z tym nieobecni na procesie skarżącego. W tym czasie skarżący pozostawał bez pomocy prawnej i nie uczestniczył w ich przesłuchaniach przedprocesowych.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 6 §§ 1 i 3 (d)** (prawo do rzetelnego procesu/prawo do obecności i przesłuchania świadków) **Konwencji** w odniesieniu do skarżącego, stwierdzając, że postępowanie przeciwko niemu jako całość nie było rzetelne. Uznano w szczególności, że skarżący został pozbawiony możliwości przesłuchania lub zlecenia przesłuchania świadków, których zeznania miały istotne znaczenie dla jego skazania, bez wystarczającego uzasadnienia. Chociaż nieobecność migrantów w kraju była co do zasady ważną podstawą do dopuszczenia w procesie zeznań z postępowania przygotowawczego, w rzeczywistości nie istniały wystarczające powody ich nieobecności, ponieważ władze otrzymały ich adresy i dokumenty tożsamości, a mimo to, nie skorzystały ze środków zdalnego zapewnienia stawienia świadków. Nie było też wystarczających czynników, aby zrównoważyć taką niekorzystną sytuację dla obrony. Fakt, że skarżący zdecydował się nie uczestniczyć w przedprocesowym przesłuchaniu migrantów, w żaden sposób nie mógł zostać uznany za dorozumianą rezygnację z prawa do przesłuchania świadków przeciwko niemu. Władze powinny były upewnić się, że skarżący, który od samego początku wyraźnie zaznaczał, że ma trudności ze zrozumieniem kwestii prawnych, był świadomy konsekwencji nieskorzystania z przysługujących mu praw.

Sprawy z Artykułu 7 (zakaz karania bez podstawy prawnej) Konwencji

Jasuitis i Šimaitis przeciwko Litwie

12 grudnia 2023 r.

Sprawa dotyczyła skazania skarżących za handel ludźmi. Zatrudniali oni kilka kobiet do pracy jako „modelki internetowe”, podczas gdy jedna z kobiet skarżyła się, że stosowali groźby i przemoc psychiczną, aby zmusić ją do wykonywania tej pracy. Skarżący zarzucali, że sądy

krajowe zbyt szeroko interpretowały odpowiednie prawo.

Trybunał orzekł, że nie doszło do naruszenia Artykułu 7 Konwencji (zakaz karania bez podstawy prawnej) Konwencji. Stwierdził, że prawo właściwe w tej sprawie nie było niejednoznaczne, a jego interpretacja dokonana przez sądy krajowe była precyzyjna i spójna oraz nie była tak rozszerzająca, aby była arbitralna. Skarżący powinni być w stanie dostrzec, że ich działania byłyby objęte definicją handlu ludźmi określoną w litewskim kodeksie karnym.

Sprawy z Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji

Kaya przeciwko Niemcom

28 czerwca 2007 r.

Skarżący, obywatel Turcji, który mieszkał w Niemczech od około 30 lat, został skazany w 1999 r. m.in. za usiłowanie handlu ludźmi i ciężkiego pobicia. W 2001 r. został wydany z Niemiec do Turcji po odbyciu dwóch trzecich kary pozbawienia wolności, ponieważ sądy uznały, że istniało wysokie ryzyko, że może on nadal stanowić poważne zagrożenie dla społeczeństwa. Skarżący zarzucił, że jego deportacja z Niemiec naruszyła jego życie prywatne i rodzinne.

Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził, że wydalenie skarżącego było zgodne z Konwencją, w szczególności biorąc pod uwagę, że został on skazany za poważne przestępstwa w Niemczech i ostatecznie był w stanie wrócić do Niemiec.

Sprawy z Artykułu 1 (ochrona własności) Protokołu nr 1

Tas przeciwko Belgii

12 maja 2009 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa dotyczyła konfiskaty pomieszczeń wykorzystywanych przy procederze związanym z handlem ludźmi i wykorzystywaniem szczególnie narażonych cudzoziemców. Skarżący powołał się w szczególności na art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji (ochrona własności).

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** jako oczywiście bezzasadną. Biorąc pod uwagę margines swobody przyznany państwom w kontrolowaniu "użytkowania mienia zgodnie z interesem ogólnym", w szczególności w kontekście polityki mającej na celu zwalczanie działalności przestępczej, stwierdzono, że ingerencja w prawo skarżącego do posiadania własności nie była nieproporcjonalna w stosunku do zamierzonego celu prawnego, tj. zgodna z interesem ogólnym zwalczania zarówno handlu ludźmi jak i wykorzystywania cudzoziemców pozostających w niebezpieczeństwie.

Sprawy z Artykułu 4 (Zakaz ponownego sądenia lub karania) Protokołu nr 7 Konwencji

Alves de Oliveira przeciwko Francji

25 listopada 2021 r. (decyzja o dopuszczalności)

Sprawa ta dotyczyła połączenia sankcji karnych i kar podatkowych stosowanych w prawie krajowym za przestępstwo polegające na pomaganiu w prostytucji lub czerpaniu z niej korzyści, z praniem dochodów z tego przestępstwa, a także proporcjonalności tych różnych sankcji i środków. Skarżący podniósł w szczególności, że był kilkakrotnie karany za mniej więcej te same czyny, skarżąc się, że oprócz tego, został skazany na cztery lata pozbawienia wolności, skonfiskowano mu kwotę 100.000 euro z jego rachunków bankowych oraz poddano ponownemu ustaleniu podatku „zgodnie z procedurami księgowymi wymiaru sprawiedliwości”.

Trybunał uznał skargę za niedopuszczalną jako oczywiście bezzasadną. W szczególności w odniesieniu do samych kar nałożonych w postępowaniu karnym, zauważył, że skarżący został skazany, po pierwsze, za świadome udostępnienie kilka należących do niego mieszkań na rzecz lokatorów, którzy zajmowali się prostytucją w tych nieruchomościach, a po drugie,

za pomoc w transakcji obejmującej inwestowanie, ukrywanie lub przekształcanie we Francji i Portugalii bezpośrednich lub pośrednich dochodów z przestępstwa polegającego na pomaganiu w prostytucji lub czerpaniu z niej korzyści. Sankcje karne, które zostały nałożone w tym samym czasie przez jeden sąd, nie dotyczyły identycznych faktów lub faktów, które można by uznać za takie same co do istoty. Trybunał uznał, że połączenie sankcji karnych nie doprowadziło do nieproporcjonalnego skutku.

Teksty i dokumenty

Platforma wymiany wiedzy ETPC (ECHR-KS), [Artykuł 4 Protokołu nr 4 - Zakaz zbiorowego wydalania cudzoziemców](#)

Zobacz także stronę pt. [Anti-Trafficking](#) Rady Europy.

Kontakt dla Mediów:
Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08